

en Anmodning om en Anbefaling for et saadant Andragende forelagt i Byraadet. Man vil bygge 8 Huse, disse skal hver indeholde en lille 3-Værelers og en lille 2-Værelers Lejlighed. De er kalkuleret til at koste 120'000 Kr. eller ca. 15'000 Kr. pr. Hus. Hvis man kan nøjes med — og det kan man vel nok, da Byraadet giver visse Lempelser — at regne Forrentning og Afdrag, og hvad der for øvrigt hører sammen dermed, til 6 pCt., saa vil det sige, at dette lille Hus med en lille 3-Værelers Lejlighed og en lille 2-Værelers Lejlighed skal give 900 Kr. i aarlig Leje. Saa tør jeg alligevel nok sige, at enten er Folk uhyre letsindige og ved bogstavelig talt ikke, hvad de indlader sig paa, eller ogsaa driver Nøden dem til at bruge alle mulige Midler, for saa faar de i alt Fald et Hus; det kan være, de ikke kan blive ved det, men saa gaar den Tid.

Min ærede Meningsfælle har ganske Ret, naar han siger, at det er for dyrt at bygge. Det er ogsaa for dyrt at bygge, for saa vidt som der, rent bortset fra Byggeföreningerne, bogstavelig talt ingen private er, der kan indlade sig derpaa, fordi ingen Mennesker i dette Øjeblik ved, hvordan Tilstanden vil være, naar Krigen slutter. Hvis man nu f. Eks. skal bygge, lad os sige et Hus som det, min ærede Meningsfælle omtalte, hvor 2-Værelers Lejligheder kommer til at koste 7'600 Kr., og der saa efter Krigen kommer en fuldstændig Deroute paa alle mulige Omraader, saaledes at dette Hus gaar ned til det halve af sin Værdi eller lignende, saa ligger Manden dér og har tilsat ikke blot sine egne Penge, men ogsaa anden Prioritet, maaske helt ned til første Prioritet. Det er det, private Folk spekulerer ud, og derfor bygger de ikke. Derfor kan man fra Lovgivningsmagts Side gøre alt, hvad man vil, for at faa private Folk til at bygge, de bygger alligevel ikke, naar de har deres Penge kære og i det hele taget bruger deres Fornuft og den Egoisme, der er nedlagt i de fleste Mennesker. Byggeföreningerne kan heller ikke løse Spørgsmaalet.

Tilbage bliver da, naar vi skal afhjælpe Bolignøden, for at Boligspørgsmaalet ikke til sidst skal antage en saadan Karakter, at det ikke længere blot er en Krise, men begynder at blive mere end en Krise, kun Stat og Kommune. Thi ligesom det en Dag kan gaa med Brødet og Smørret, kan ogsaa Raabet om Boliger blive mere end en Krise. Hvem skal saa

tage Affære? Det maa, som sagt, det offentlige, Staten og Kommunen. Saa kan det ikke nytte noget at varetage Statskassens Interesser længere; det vil med andre Ord sige, saa kan det ikke nytte at værne de velhavendes Pengepose mere. Saa maa der betales, betales for at vedligeholde Roen og Sikkerheden i Samfundet. Det maa der betales for.

Jeg kan maaske, skønt det ligger en lille Smule udenfor denne Sag, faa Lov til at sige, at hvis ærede Medlemmer havde gaaet nede i Forsamlingen i Gaar og hørt de Udtalelser, der faldt, navnlig da Meddelelsen om Resultatet af Forhandlingen blev givet, vilde de have lagt Mærke til, at man maaske endda til Nød kunde finde sig i, at det var smaat med Brødet og endnu mere med Smørret, naar blot ikke en Befolkningsklasse, der dér nede blev betegnet paa en vis bestemt Maade, fik Lov til at sidde og *æde* lige saa galt, det skulde være, hos Wiwel og Nimb og i andre Restauranter. Det kan blive med Boligspørgsmaalet ganske paa samme Maade. For at man skal kunne faa Lov til at beholde sin Ejendom eller sin Bolig nogenlunde i Fred, maa man, naar man har tjent mange Penge, eller naar man har mange Penge — for det er ikke altid sikkert, man har tjent dem, fordi man har dem —, betale for at vedligeholde Roen og Sikkerheden i Samfundet, selv om man ganske ser bort fra det retfærdige i en grundig Indgriben.

Jeg havde tænkt mig, at den eneste Maade, man kunde komme over dette Spørgsmaal paa, vistnok var, at Stat og Kommune tog fat og byggede; med andre Ord, at der lovgives saaledes, at Stat og Kommune skal bygge, at det bliver lagt i Kommunernes Haand at skaffe de nødvendige Boliger. Reglerne derfor og de nærmere Omstændigheder skal jeg ikke komme ind paa, men Stat og Kommune maa bære Udgifterne derved, og saa kunde jeg tænke mig, at man gjorde en Beregning omtrent af samme Art, som min ærede Meningsfælle anførte: for de 4 Aar 1912—13—14—15 f. Eks. har Gennemsnittet af Omkostningerne ved at opføre 2-Værelers Lejligheder været saa og saa meget, vi kan maaske lægge 10 eller 15 pCt. til, fordi f. Eks. Arbejdsindkomsterne er steget med et saadant Beløb, og den Forskel, der saa bliver mellem denne Sum og den Sum, det da koster at bygge, maa udredes af det offentlige, af Stat og Kommune, d. v. s. af de Folk, der har tjent Penge ved Krigen, eller som i det hele taget har Penge.